

TRVALÁ HODNOTA

Návrat k Masarykovi

V našich dějinách letopočty, končící osmičkou, byly často významné. V našem století roky 1918, 1938, 1948 zaznamenaly události převratné. Píšeme rok 1968 a události v Československu se řítí takovým tempem, že úvodníkář měsíčníku, byť sebezpoohotovějšího, se musí omezit na hledání trvalejšího mezi pomíjejícím, neboť neví, zda novinky rána nezastarají do večera.

Jednou z trvalých hodnot současné nekrvavé revoluce doma je návrat k Masarykovi. Sluší exulanté tento návrat prorokovali, události i v tomto bodě jim dávají za pravdu. Je třeba však ještě žádat, aby tento návrat nebyl jen povrchní, aby nebyl jen návratem do lepší minulosti, nýbrž aby byl ohledáváním základů a skály, na které chceme postavit moderní dům, jehož mezinárodní bouře a větry od východu i západu nezboří.

To ovšem znamená, že se doma nespokojí jen s opakováním velkého jména, dlouho zapomenutého — jak to činí mnozí dobří vlastenci v zahraničí: je jisté smutné, že naše krajanské listy do doby, kdy toto píší, nevzaly na vědomí, že vyšel anglicky třetí díl Masarykova díla *Rusko a Evropa* a že jej kriticky nezhodnotily. I veřejná a včasná výzva, abychom v jubilejním roce v zahraničí česky vydali ideály humanitní, zůstala zatím bez odezvy. Doma by se teď mělo volat po souborném a kritickém vydání všech Masarykových spisů, zejména dosud mladé a polemické *Otázky sociální*. Vždyť Masarykova Česká otázka je s malými změnami osob a politických stran stále současnou českou otázkou, a Naše nynější krise je stále ještě krísi naší. Teď je čas, aby se dělalo víc než klást květiny na pomníky a opakovat dvě tři věty: je třeba Masarykovo dílo kriticky studovat, přeložit jeho myšlenky do nejmodernější češtiny a podle jeho rad jednat. Mezi roky 1945 až 1948 jsme to nedělali a na svou chybu oportunismu a zbabělosti jsme doplatili.

Postupné vítězství svobody, zatím ještě hodně omezené, je vítězstvím každého českého a slovenského člověka, doma i za hranicemi. Požadavek boje za svobodu rozdělil doma lidi na dvě strany, ba rozdělil je i v exilu a v zahraničí. Vítězství svobody se stalo vítězstvím těch, kteří — abych příkladmo jmenoval jen některé — jako Pejskar, Josten, Tigrid a Vrázová mu pomáhali, a porážkou některých, od nichž jsme čekali více. Jsou doby, kdy nejen pro jednotlivce, nýbrž i pro sdružení a spolky platí, že přílišná opatrnost není vždy matkou moudrosti. Události v Československu nejsou vítězstvím těch, kteří dvě desetiletí promarnili osobními a stranickými spory o minulé zásluhy nebo viny, nýbrž těch, kteří ani v dobách nejhoršího stalinismu nepřestali věřit v zdravý kořen národa, kteří se ani za dvacet let neodnárodnili a nemyslí, že do deseti či patnácti let zmizí v Americe mateřská řeč i ze shromáždění českých a slovenských vzdělanců. Současné radostné události v Československu jsou zadostiučiněním těm, kteří od počátku věděli, že nám nepomohou západní mocnosti, jež k své tragické škodě odepaly Střední Evropu — a nevidíme dnes smutný ústup ze slávy zejména anglosaských velmocí? — a těm, kteří věřili, že se národ doma zas najde, jako se našel v době probuzenecké a v první světové válce.

Chci napsat, jak je důležité, abychom se poučili ze svých chyb exilu druhé světové války. Londýnský exil

přinesl domů politický dar zrušení ohavné mnichovské krádeže. Nepřinesl však domů demokratický program do budoucnosti, budoucnost dal na pospas komunismu a Moskvě. Demokracie je diskuse jen tenkrát, když se ne-debatuje se silným protivníkem s prázdnou hlavou.

Nepřipravená diskuse je prohraná diskuse. Proto v jubilejním roce republiky je třeba si uvědomit, v předvečer nové velké diskuse o demokracii, jaká ta demokracie vlastně má být a co vlastně chceme. Co chceme pozitivního — vedle porážky materialistického komunismu. Aby zas to nedělal někdo jiný za nás. Mladé Mladé Československo si, jak pevně doufám, novou demokracii vytvoří samo. Neškodilo by však, kdybychom věděli, co mu skromně poradit. Zmoudřeli-li jsme ovšem trochu dvacetiletým pobytem v exilu.

NENÍ ZÁRUKY

Před pádem proletářského internacionalismu

V sovětské teorii mezinárodní politiky nebylo od roku 1917 nic tak důležité a charakteristické jako rozdělení světa na část komunistickou a část nekomunistickou. Sověty zároveň předpokládaly, že onen stav byl dočasný a že jej doprovázel nevyhnutelný tlak ke stále větší polarisaci. V důsledcích Druhé světové války viděly jen potvrzení svého předpokladu. Od roku 1945 ještě intenzivněji věřily a pracovaly k tomu, aby se komunistický řád dále rozpjal a aby svět byl sjednocen na komunistické základně.

Časopis *Komunista* napsal v říjnu 1954: "Hospodářské sjednocování národů a území za kapitalistických podmínek neprobíhalo v žádném případě dobrovolně a rovnoprávně. Naopak zákonem 19. století byla povýšenost imperialistických mocností a útlak a vykořisťování slabých zemí. Z toho důvodu imperialistické formy sjednocování za kapitalismu protřečily samé podstatě tohoto jinak pokrokového hnutí. Vývoj hospodářských pout a vzájemné závislosti mezi národy postupoval za kapitalismu náhodně a bezhlavě uprostřed ostrých sporů v soulase se zákony hospodářského vývoje kapitalistického systému. Rozvoj vzájemné závislosti národů a jejich hospodářské sjednocování byly přerušovány krisemi a válkami. V období obecné krise kapitalismu je celá soustava hospodářských pout mezi kapitalistickými zeměmi ve stadiu prudkého úpadku. Nesmířitelný protiklad mezi hospodářským sjednocováním národů a imperialistickými metodami tohoto sjednocení je poprvé vyloučen, když přistoupíme ke vztahům mezi zeměmi socialistického tábora. Výrobní vztahy v těchto zemích jsou založeny na veřejném vlastnictví výrobních prostředků, jež úplně odpovídá povaze výrobních sil a udává směr a rozsah jejich vývoje. Veřejné vlastnictví výrobních prostředků sjednocuje pracující lid nejen v každé socialistické zemi, nýbrž také v celém socialistickém táboře. Sama povaha lidových režimů spolu se socialistickým vlastnictvím jako jejich základnou spojila tyto národy v zápas o vybudování socialistické společnosti a nutně vedla k jejich úzké spolupráci. Se Sovětským svazem ve vedoucí úloze hospodářská, politická a kulturní pouta založená na dobrovolném svazku, vzájemné pomoci, rovnosti a účtu k národní nezávislosti a suverenitě začala vyrůstat v socialistickém tá-

boře od samého počátku jeho založení. Nová světová socialistická hospodářská soustava, která nabývá určitého tvaru, se vyznačuje novým světovým trhem, demokracií, vzájemnou koordinací plánů hospodářského rozvoje socialistických zemí a neustálým úsilím o rozšíření hospodářské spolupráce na všechny země světa na základě rovnosti a vzájemného prospěchu."

Dnes by i v komunistickém světě toto prohlášení znělo jako výsměch skutečnosti. Skutečnost ovšem byla od samého počátku zcela jiná. Od roku 1945 do roku 1956 tento tak zvaný proletářský internacionalismus neznamenal nic jiného než sovětskou vojenskou okupaci pro většinu států v sovětském táboře, pro všechny politickou nadvládu a hospodářské vykořisťování. V roce 1956 Sověty byly ochotny přizpůsobit se nové situaci, manipulovat svá ideologická prohlášení, ale zároveň neslevit ani píď v podstatě. Souhlasily s rozpuštěním Kominformy, ale současně trvaly na tom, že jejich zkušenost s budováním socialismu jim dává přednostní postavení v socialistickém táboře. Okupace, nadvláda, vykořisťování ve střední a východní Evropě však pokračovaly. Teprve rozkol s Čínou umožnil evropským satelitům, aby si na Sovětském svazu vynutily ústupky. Nejdále zašlo Rumunsko a nejméně si dovolilo Novotného Československo a Ulbrichtovo Německo.

Sovětský svaz se těmto ústupkům bránil a kde se jim nemohl vyhnout, hleděl se kompenzovat utvrzením svého prvenství a utužením koalice poslušných komunistických stran ve vedení světového komunistického hnutí. Proto po celou dobu usiloval o svolání světové konference komunistických stran, která by jeho vedoucí roli potvrdila — dokud je ještě čas. Nakonec se letos koncem února a počátkem března musel spokojit s pouhou přípravnou konferencí v Budapešti, již se zúčastnili delegáti 66 komunistických stran.

Na budapešťské konferenci musela sovětská delegace naslouchat Kadarovu prohlášení, že "dnes není žádného střediska světového komunistického hnutí" a že je "obecným míněním, že není žádné potřeby pro takové středisko anebo pro několik středisek". Zároveň si však KSSS vynutila, že po této přípravné konferenci se v Moskvě koncem tohoto roku sejde opravdová světová konference komunistických stran. Italští komunisté, kteří ji od začátku oponovali, nakonec ustoupili a jen Rumuni se proti ní postavili důsledně. Rumuni nakonec z konference v Budapešti odešli po kritice, které je vystavila syrská delegace, zřejmě jednající jako agent Sovětů. Rumunský odchod však byl jen příznakem poměrů v Budapešti. Zatím co ostatní delegace Rumuny kritisovaly otevřeně, mnohé z nich s nimi sympatisovaly ve skutečnosti a své přání po neodvislosti od Sovětského svazu vyjadřovaly jiným způsobem. I Vladimír Koucký si dovolil kritizovat protijugoslávské klausule prohlášení z komunistických konferencí z let 1957 a 1960. Nejpozoruhodnější ovšem na Budapešti bylo, že Sovětský svaz byl bezmocný proti všem výrazům nespokojenosti a oposice a že spolkl všechno, jen aby prosadil své přání mít v Moskvě světovou konferenci koncem tohoto roku. Možná, že toho bude litovat!

Budapešť tedy jen potvrdila veřejně, co se komunistický tábor po dvacet let snažil před světem zakrývat: Komunistický tábor byl nástrojem Sovětského svazu po tu dobu, po kterou v něm Sovětský svaz měl buď přímou nadvládu díky své mocenské převaze nebo nepřímou nadvládu díky svým satelitním lokajům. Zatím co Sovětský svaz obviňoval západní svět z lokajské podřízenosti Spojeným státům, skutečné koloniální vztahy charakterisovaly jeho poměr k ostatním zkomunizovaným zemím. V Budapešti se v roce 1968 provalila lež o vzájemnosti, spolupráci a dobrovolnosti, o které psal *Kommunist* v roce 1954. Sovětská nadvláda nad střední a východní Evropou se z této již nevzkřísí Sovětské i ostatní komunisté jsou nuceni přiznat, že ani v komunistické soustavě se nedá natrvalo vládnout násilím, hroz-

bou a vykořisťováním. Není žádné záruky, že se k tomuto způsobu nadvlády komunisté znovu nepokusí navrátit. Takový pokus však by jen ještě nepokrytěji odhalil úplný krach komunistického systému a nevyhnutelně by vedl k otevřené vzpouře všech poddaných.

"KUPŘEDU" STÁLE LEVÁ

Bludný kruh nebo cesta vpřed?

Pro náš časopis, který dostihne své čtenáře v Československu často až po týdnech, by nemělo smyslu zachycovat rychle se měnící události v Československu, protože naše zpravodajství by nutně bylo zastaralé. Čím můžeme přispět k lepšímu poznání československého vývoje, je spíš rozbor společenských sil, které k událostem vedou, a ohodnocení nastalých změn na tomto základě.

Československé události posledních měsíců jsou důsledkem ústřední slabiny komunistického společenského zřízení, jak bylo vytvořeno v SSSR: toto zřízení neobsahuje opatření, jimiž je možno normálně nahradit chybnou politiku a vystřídat selhavší politiky. Naopak. Komunistické zřízení pečlivě odstraňuje všechny cesty, jimiž by se síly, prosazující změny politické i osobní, mohly uplatnit. Funkce parlamentu ve státě i funkce ústředního výboru v komunistické straně jsou ilusorní. Zásada o vedoucí úloze strany je uplatňována tak, že je odstraněna veškerá možnost usilovat o politickou změnu mimo komunistickou stranu. Zásada demokratického centralismu je uplatňována tak, že je odstraněna veškerá možnost usilovat otevřeně o politickou změnu uvnitř komunistické strany. "Manažerská centrála" strany, která mocensky ovládá stranu i stát, není reálně nikomu odpovědná, nikým odvolatelná a nikým vyměnitelná. Jestliže škody, které způsobila, a chyby, kterých se dopouští, narostou do takových rozměrů, že se stát dostane do slepé uličky, prohlásí ti, kdo to zavinili, že "se staly chyby", že "bude zjednána náprava" — a vládnou dál, v podstatě stejným způsobem. Ke změně politiky i osob dochází zákulisními mocenskými přesuny, které vrcholí v mocenském střetnutí, po němž vítězná skupina likviduje a nahradí skupinu přemoženou. Před desíti lety šlo ještě o likvidaci fyzickou, dnes jen o likvidaci mocenskou.

Zatím se události v Československu nevymykají z tohoto rámce a zprávy o vojensko-politických spiknutích a protispiknutích z doby kritického zasedání ústředního výboru KSČ to jen potvrzují. Je nesporné a radostné, že v tomto střetnutí zvítězila skupina komunistů vzdělanějších, slušnějších a lidsějších nad Novotného skupinou. Zvítězivší skupina dá národu možnost se myšlenkově vzpamatovat, mravně napravit, snad i hospodářsky postavit na nohy. To ale ještě neznamenaá únik ze sevření zákonitostí moci, kterou naprosto výstižně popsal L. Vaculík na posledním sjezdu spisovatelů. V Polsku bylo převzetí moci Gomulkovou skupinou vítáno se stejnými nadějemi, s jakými je vítáno odstranění Novotného v Praze; a přece dnes zakročuje Gomulkova skupina proti studentům přesně stejně jako učinila Novotného skupina v poslední etapě své éry.

Změny v Československu nebudou než dočasnou úlevou, pokud nevyústí v nápravu v podstatné otázce každého společenského zřízení: v otázce kontroly, kritiky, změny a výměny vládní politiky a vládnoucích politiků. Z projevů na posledním sjezdu čs. spisovatelů a z ojedinělých hlasů v čs. tisku je zřejmé, že aspoň některým ze stoupenců nových směrů čs. veřejného života je jasné jedno: žádné společenské zřízení není zdravé bez organizované svobodné oposice, bez nepřetržité kritické výměny názorů na vládu a bez svobodných voleb, neboli: bez svobodné opoziční strany. Není zřejmé, zda tento názor v nové vládnoucí skupině převládá, a jestli ano, do jaké míry se bude zasazovat o jeho uskutečnění. Neboť pokusy o jeho uskutečnění by nebyly bez vážného rizika: nelze zapomenout, že žádná komunistická českosloven-

ská vláda není pánem ve svém domě. Provést tak dalekosáhlou a vskutku revoluční přestavbu komunistického zřízení, jak vzešlo ze sovětské praxe, by bylo možné jen důslednou, opatrnou a velmi obratnou politikou vlády i národa.

Prvními kroky na této cestě by bylo zavedení skutečných voleb uvnitř komunistické strany a aspoň dílčí možnost výběru mezi kandidáty na veřejné úřady. Tyto první dva kroky byly už v zásadě přijaty; ale není dnes jasné, zda nejsou prostě prostředkem, kterého užívá nová "manažerská centrála" ke zlomení pozic Novotného skupiny ve straně a veřejné správě — neboť je zřejmé, že jakékoliv volby vyznají v neprospěch těch, kdo s poraženou stranickou frakcí spolupracovali. Jsou-li tato opatření opatřeními trvalými, znamenají nesporně pokrok, to jest změnu k lepšímu, a dostává se jimi čs. lidu obdobné míry svobody, jakou dopřála svému lidu vláda v Pakistánu a jakou vymáhají Američané na vládě ve Vietnamu pro lid vietnamský. Udělat na této cestě další kroky k plné demokracii a skutečné svobodě bude vyžadovat — mezi úskalími domácích nepřátel, oportunistů v nové vládnoucí frakci a zahraničního tlaku — vysoké politické úrovně vedení těch, kdo o tento program usilují; mimořádného politického nadání a smyslu československého lidu; pečlivé souhry mezi Slováky a Čechy; a pevné víry ve velké naše národní poslání. To platí o té části národa, která je v Československu; ale neméně o té, která je ve svobodném světě a které nová situace dává novou příležitost, aby dohnala zanedbané a ospravedlnila svou existenci před národními dějinami.

NÁŠ ČAS PŘIJDE!

Budeme se vracet?

Nemusíme ani tajit, že mezi námi, poúnorovými exulanty, pokud jsme ani po dlouholetém pobytu v cizině nepřestali myslet na domov, vyvolal takřka překotný a slibný vývoj politických událostí v Československu značné vzrušení. Otázka zda, kdy a jak se budeme vracet do svobodné, demokratické vlasti, která se ještě nedávno jevila být absurdní, přichází mnohým exulantům znova na mysl. Vývoj doma je pro nás velkým povzbuzením. Vždyť znáte ty pocity exulanta, jehož polovina srdce žije v exilu a druhá horuje pro domov. Rmoutilo nás dlouhá léta, vlastně dvě desetiletí, když přicházely z domova zarmocující zprávy, když jsme dostávali informace a důkazy o tom, jak tam naši přátelé trpí v žalářích a my jsme jim nemohli pomoci. Nebyla to jen sentimentálnost, která provází každého člověka v cizině, a která nás tak často nutila myslet na domov. Byl to hlas krve, byla to naše národní sounáležitost, byla to naše horoucí láska k národu.

Nedá se popřít, že by spád událostí v Československu, zejména v březnových týdnech, někoho nepřekvapil. I největšího optimistu. Není na místě, abychom se v této době přeli o to, zda a jak jsme kdo z nás v exilu k tomuto vývoji v naší vlasti něčím přispěli. Myslím, že už samotná existence exilu má určitý význam. Když v těchto dnech hovořil v pražském rozhlase o nás exulantech spisovatel Ivan Klíma, prohlásil, že "demokratický stát nemůže mít politickou emigraci"! Přesto bychom si měli, aspoň pro tuto dobu, uložit dobrovolnou disciplínu a nedělat nic, co by mohlo současnému slibnému vývoji v Československu nějak uškodit. Ani ostentativně projevovat radost a nadšení z toho, že vývoj událostí doma nám dal v mnohém za pravdu, ani pronášet radikální a v současné situaci nesplnitelné požadavky a pod. Ve vlastním zájmu, abychom sami sebe neklamali, měli bychom vývoj doma správně hodnotit a neukvapit se v odhadu.

Z různých míst republiky dostáváme shodné vzkyky v podstatě tohoto obsahu: S výjimkou těch, kteří měli a dosud mají v rukou moc, nezasloužené vysoká místa a podstatě tohoto obsahu: S výjimkou těch, kteří měli a do-

sud mají v rukou moc, nezasloužené vysoká místa a postavení, kteří vlastní vily a auta, my, všichni ostatní, obrovšadil. Přesto máme obavy i strach. Nedivte se nám. Byli jsme už tolikrát zklamáni. V obcích a městech zůstávají nadále u moci místní Bonaparti. Také se obáváme zásahů zvenčí. V patách máme Sověty, které k událostem v Československu nápadně podezřele mlčí. Naši severní sousedé reagovali podrážděně. Cítíme se být obklíčeni a je tu jakási analogie roku 1938, jenže poněkud z jiné strany hranic.

Nedůvěra v českých a slovenských domovech ještě nezmizela. Naši doma mají k tomu jistě důvody. Snad i oni si uvědomují, že vývoj v Československu je na samém počátku, že chová v sobě mnoho neznámých a tudíž v této době ještě nezodpovězených otázek. Tak jako domov je zdrženlivě optimistický, tak také my v exilu bychom měli mít chladnou hlavu a střízlivý pohled. Myslím, že amnestie, kterou k padesátinám republiky pro politickou emigraci připravuje Dubčekovo vedení, zůstane, jak věci zatím stojí, bez valného ohlasu. Zůstaneme nadále v zahraničí jako oposice. Ostatně, pro legální opozici na domácí půdě nemíní ani Dubčekův režim zatím vytvořit vhodné podmínky.

Náš čas, a o tom ani na okamžik nepochybujeme, teprve přijde!

SPOLUPRÁCE?

Strategie dnešního Ruska

Jakou hru hraje dnešní sovětská vláda ve světě? Chce Kreml skutečně uvolnění sovětsko-amerických vztahů? Je opravdu jediným cílem SSSR mírová spolupráce s U.S.A.? Americká vláda, s její "politikou stavění mostů k východu," zjevně věří, že Sovětský svaz skutečně usiluje a chce spolupráci s U.S.A. Sovětský svaz, říká U.S. vláda, chce zvýšit obchod, zastavit horečné zbrojení, zastavit rozšiřování nukleárních zbraní, vytvořit partnerství pro výzkum vesmíru. Jediná překážka, je často nadhazováno, je válka ve Vietnamu.

Rozbor politiky Sovětského svazu vypracovaný odborníky pro mezinárodní politiku v Rakousku, na téma sovětsko-americká spolupráce, ukazuje bod za bodem situaci v trochu odlišném světle:

Argument: SSSR potřebuje lepší vztahy s U.S. k získání většího zahraničního obchodu a výměny technických znalostí.

Fakt: Sovětsko-americký obchod nikdy nebyl a pravděpodobně nikdy nebude příliš velký protože Sověti můžou nabídnout jen o málo víc než vodku, kaviár a kožedělný. Sovětský svaz má zlato, avšak není ochoten se o něj dělit, vyjma krajních případů jako je nákup pšenice na základě při slabé úrodě doma. Téměř veškeré potřeby SSSR můžou být uspokojeny Západní Evropou. Mnoho U.S. technických tajemství se dostalo do rukou Sovětů prostřednictvím špiónážních kruhů v Evropě.

Argument: SSSR usiluje o limitování nukleárních zbraní a jejich použití.

Fakt: V tomto bodě se Sověti v zásadě shodují s U.S.A. Odpor proti jakékoliv smlouvě omezující výrobu nukleárních zbraní přichází od států jako — Itálie, Záp. Německo, Japonsko a Francie. Sovětský svaz nedělá nic k tomu, aby pomohl přesvědčit tyto státy o potřebě takovéto smlouvy. Místo toho raději sleduje U.S.A., které se snaží svoje spojení k podpisu takové smlouvy přemluvit.

Argument: SSSR usiluje o mezinárodní odzbrojení.

Fakt: Sověti kompletně ignorovali U.S. návrhy o zastavení výstavby drahých, proti-raketových systémů. Rusko neustále zvyšuje výdaje na zbrojení. Sovětské zbraně proudí vytrvale do arabských zemí. Sovětské lodě zvyšují činnost ve Seředozemním moři.

Argument: Vzhledem k ekonomické stránce, Sovětský svaz by dal radši přednost spolupráci než soutěžení s U.S.A. ve výzkumu vesmíru.

Fakt: Nedávné přistání sovětské lodce na Venuši a smrt J. Gagarina ukazuje, že Sovětský svaz běží o "první" místo ve vesmíru, bez ohledu na výdaje. Vědci odhadují, že Sověty stálo přistání na Venuši asi 200 milionů dolarů ve srovnání s 37 miliony, které stál U.S. "Mariner" při obletu kolem Venuše. Sovětský svaz je připraven vydat obrovské částky pro tento účel i když, s hrubým národním důchodem 350 miliard dolarů si nemůže dovolit tolik jako U.S. s důchodem 800 miliard dolarů.

Argument: Sovětský svaz musí pomáhat severovietnamským komunistům, protože jinak by zavládl přičinu Číně prohlašovat, že je ve spojení s americkými "imperialisty", čímž by byla ohrožena pozice SSSR jako vedoucího mezinárodního komunistického hnutí.

Fakt: Pozice SSSR ve světovém komunismu jej zavazuje k určité pomoci Hanoi, ale naprosto jej nezavazuje k tomu, aby dodával miliardové částky ve zbraních do Severního Vietnamu jenom proto, aby udržel válku v chodu. Lid v zemích komunistického bloku neprojevil příliš velké nadšení v podpoře a vyzbrojování tak vzdálené jim země jako je Severní Vietnam. Komunistická Čína, svou politikou, se úplně isolovala od ostatního světa a proto SSSR nemá ve skutečnosti zapotřebí čelit propagandě z Pekingu.

Argument: Bez ohledu na okolnosti, SSSR by rád viděl válku ve Vietnamu skončenou z obavy, aby se nevystupňovala v nukleární střetnutí.

Fakt: Zdrženlivost, s jakou operují americká vojska ve Vietnamu, tuto možnost téměř vylučuje. Berínská a kubánská krise byly mnohem blíže nukleární válce než Vietnam. Rovněž nedávné horečné vyzbrojení arabských zemí Sovětským svazem bylo větším rizikem. V případě rozpoutání války mezi Čínou a U.S.A. by největší užitek měl SSSR. Rozbití čínského atomového potenciálu je sen, o kterém sovětská vůdci sní. Vzhledem k současným vztahům mezi SSSR a Čínou, Sovětský svaz by necítil žádné závazky vůči svému komunistickému rivalovi.

Při podrobném zkoumání sovětské politiky dochází vědci k závěru, že vládnoucí kruhy v Moskvě dělají vše možné v zákuhlích, aby válka ve Vietnamu trvala co nejdéle. Důvod? U.S.A. se stává neustále větší a větší překážkou v úsilí SSSR — dominovat světu pod vlajkou komunismu. Odborníci proto zdůrazňují, že jakékoliv dění ovlivňující záporně U.S.A., je v Kremlu vřele vítáno.

Na příklad:

— Válka ve Vietnamu drží 500.000 amerických vojáků v bezpečné vzdálenosti od sovětských hranic.

— Kromě roztoucích ztrát na lidských životech, válka stojí U.S.A. přes 25 miliard dolarů ročně, odčerpávajíc tak peníze, které by jinak mohly být použity k posílení U.S. obrany proti Sovětskému svazu.

— Válka zvyšuje napětí mezi U.S.A. a spojenci, kteří tvrdí, že Spojené státy jsou příliš zaměstnány válkou ve Vietnamu a zanedbávají jejich problémy.

V jejich propagandě, Sověti se snaží vyobrazovat U.S.A. jako obra, který chce rozdrtit a uchvátit malou zemi v jihovýchodní Asii, zatím co na druhé straně SSSR promítá sám sebe jako mírutvůrce. Z rozboru nám bod za bodem vyplývá závěr: SSSR podporuje každou akci, která přidá k potížím U.S.A. doma i za hranicemi a zůstává sám v odstupu vyhýbajíc se jakémukoliv přímému střetnutí nebo měření sil s U.S.A.

Filosofie

Vesmír se rozesmál
a z létavic se staly drobné lásky
polibky cukrového poprašku
jen prsty olízneš a zahrošíš
Vesmír jen smíchem zajiskřil
a jiskry hledaly cestu k srdcím
Přelétly kolem
jak pohledy z dovolené
Nastavila dlaň
a máš ji prázdnou

Vesmír se zamračil
a noc se zahalila do závoje
ale to ticho
to je stříbrný sál s mnoha okny
a mraky jsou jen obal
skrývající zvěst
Tobě však nebyla adresována

Vesmír se rozplakal
a všechny slzy stekly k tobě
jak do údolí
a duši máš těžkou jak nasáklý tlumok
a nohy vbité do země jak hřeby do rakve
Nebyls pozván k jeho radosti
ale smíš se účastnit hostiny smutku
smutku z milování
které proniká jak dýka hlubinami duše
ale pronikne svým ostřím
zase do vesmíru zpět

Jsi proboden a přece živý
vytéká z tebe co tě činilo
lehkým a rozesmátým

Vesmír se rozesmál
a všechny drobné staré lásky zazvonily
ale tys do svých dlaní nacytil
už jen slzy Pozvání vesmíru
k hostině smutku
A nevíš proč

MICHAL RACEK

Touha

Jednou bych se chtěl vrátit
ke svým zásekům
Do stromů jsem zasekával nůž
a přihybal si pryskyřice
Do lidí jsem zasekával výčitky
ale vyteklo jen málo svědomí
Mou lásku svázali jak vězně
nebo jak bezmocné křičící novorozeně
Mé kroky byly odmítány
jak pohozené zboží
Mé cesty byly odmítány
jak poztrácené stužky
Odešel jsem
a svůj smutek jsem valil před sebou
jako chrobák svou kuličku
a jak se na ni nabírá nový smutek
kulička roste v kouli
a vede stále jedním směrem
Směrovka ukazuje k samotě

Ale jednou bych se chtěl vrátit
a říkejte tomu
rozlité víno pomsty
Ale chtěl bych připít
na své staré paseky
a na místa kde jsem chtěl
čepovat spravedlnost
Odmítnutí žen
byla jak pohozené nože
ostré pro mé žíly
tupé pro svědomí druhých
Ale přišel bych a čepoval
ze stromů pryskyřici
z lidí špatné svědomí
Můj Bože to bych si popíjel
a s hvězdami na zdraví přit'ukával

MICHAL RACEK